

Б. П. Яценко

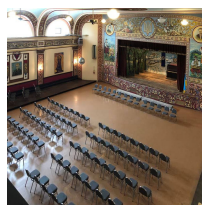
Нью-Йорк

НЬЮ-ЙОРК (англ. New York) – штат у північно-східній частині США. Площа 128,4 тис. км². Насел. 19,5 млн осіб (2018). Адм. центр – м. Олбані (від 1797, на березі р. Гудзон). Тер. штату простягається від узбережжя Атлантич. океану на Пд. Сх. до кордону з Канадою, оз. Онтаріо та Ері – на Пн. Межує зі штатами регіону Нова Англія – на Сх., шт. Пенсильванія та Нью-Джерсі – на Пд. Значну частину тер. штату займає гір. система Апалачі (найвища точка – г. Марсі, 1629 м). Гори покриті мішаними лісами і луками. Повноводні ріки і озера, серед них найбільші ріки – Гудзон, Делавер, Св. Лаврентія, Ніаґара. Збудований у 1-й чв. 19 ст. Ері-канал від Олбані на Гудзоні до оз. Ері відіграв велику роль в освоєнні внутр. тер. континенту. До європ. колонізації тер. сучас. штату була заселена племенами моґікан і моґавків. Першими європ. мореплавцями, які дослідили ці землі, були італієць Дж. Ферразано (1524), англієць Г. Гудзон (1609), француз С. Шамплейн. Перші голланд. торг. місії створ. на Мангеттені та у форті Нассау (діяла голланд. Вест-Індська компанія). 1629 засн. голланд. колонію Новий Амстердам, що 1664 перейшла у власність Великої Британії і була перейменована в Н.-Й. на честь нового власника – дюка Йорка. Після проголошення незалежності (1776) пн.-амер. колоніями було прийнято першу конституцію штату (1777). Н.-Й. став одним із перших шт.-засн. США (ратифікував Конституцію США 1787). У Н.-Й. шанують місця багатьох бойових дій часів Амер. революції і війни за незалежність (1775–83); серед них – форт Тікондероґа, істор. місця на Лонґ-Айленді, т. зв. Білі рівнини, Саратоґа, Кінґстон.

Осн. зони зосередження екон. активності в штаті: Пд. (тер., що входять до метрополітен. регіону Нью-Йорк, зокрема Нью-Йорк-Сіті та прилеглі тер. штату на материку і Лонґ-Айленді); Приозер'я (пром. зона на Пн. штату, зокрема індустр. центри Буффало, Рочестер, Сірак'юз) тощо; долина Гудзону (поєднання оброб. промисловості, приміського с. господарства та рекреації). На відміну від цих тер., гір. р-ни Апалачів є зеленою зоною зі збереженими природ. ландшафтами. Штат, у якому майже відсутні мінерал. ресурси пром. значення, виробляє більшість номенклатури товарів сучас. промисловості – від чорної металургії до нанотехнологій. У с. госп-ві розвинені молочно-м'ясне тваринництво, вирощування овочів, корм. культур і кукурудзи. Н.-Й. – найбільший у світі центр фінанс.-банків. діяльності (Нью-Йорк-Сіті). Представлені потужні транспортно-логістичні системи, зокрема в портах на Атлантич. океані та Великих озерах. У штаті зосереджені наук. і навч. заклади; серед 200 університетів вирізняються Колумбій., Корнелл., Нью-Йорк., воєнна

академія «Вест-Пойнт», Мор. академія тощо. Розвинена турист.-рекреац. сфера. З 10-ти найвідвідуваніших турист. об'єктів світу 4 знаходяться у шт. Н.-Й.: Таймс-сквер, Центр. парк, статуя Свободи, Ніагар. водоспад. Серед найвідоміших нац. істор. місць – меморіали генерала Гранта, битви під Саратоґою (війна за незалежність 1777), істор. музеї Ф. Рузвельта в долині Гудзону, Т. Рузвельта на Лонґ-Айленді, помістя родин Рокфеллерів, Вандербільтів тощо. 2016 укр. діаспора у штаті становила 148 тис. осіб. У м. Кергонксон діє укр. культур. центр «Союзівка», що організовує дит. табори з вивчення культур. спадщини (разом із «Пластом»), художні виставки, семінари, танц. вечори, концерти та фестивалі, зокрема від 2007 проводить щоріч. однойм. фестиваль укр. культури: назва походить від найдавнішої укр. організації США – Українського народного союзу, який 1952 придбав цю землю у горах на Пн. штату, що нагадувала карпат. краєвиди, аби створити центр укр. спадщини.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Нью-Йорк / Б. П. Яценко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-73863>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).